RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

nr. 79.812 van 19 april 1999
in de zaak A. 80.091/IX-1645.

In zake : de VZW het Koninklijk Belgisch Verbond voor Bescherming van de Vogels,
die woonplaats kiest bij
advocaat Gw. VERMEIRE,
kantoor houdende te GENT,
Voskenslaan 301

tegen :

het Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering,
dat woonplaats kiest bij
advocaat B. BRONDERS,
kantoor houdende te OOSTENDE,
E. Beernaertsstraat 106.

tussenkomende partijen :

1. de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE),
2. de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België,

die woonplaats kiezen bij
advocaat J. BOUCKAERT,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Henri Wafelaertsstraat 47-51, bus 1.

DE wnd. VOORZITTER VAN DE IXe KAMER,

Gezien het verzoekschrift dat de VZW het Koninklijk Belgisch Verbond voor Bescherming van de Vogels op 31 augustus 1998 heeft ingediend om, enerzijds, de schorsing te vorderen van de tenuitvoerlegging van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 betreffende de jacht in het Vlaams Gewest van 1 juli 1998 tot 30 juni 2003 en om, anderzijds, "voor zoveel nodig" een dwangsom te vorderen van 1.000.000 frank per dag en per inbreuk;

Gezien het gelijktijdig ingediende verzoekschrift, waarbij dezelfde verzoekende partij de vernietiging vordert van dezelfde beslissingen;

Gezien de nota van de verwerende partij;

Gezien het verslag opgemaakt door adjunct-auditeur W. WEYMEERSCH;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen;

Gelet op de beschikking van 4 maart 1999 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 15 maart 1999;

Gehoord het verslag van staatsraad A. BEIRLAEN;

Gehoord de opmerkingen van advocaat G. VERMEIRE, die verschijnt voor de verzoekende partij, van advocaat B. BRONDERS, die verschijnt voor de verwerende partij, en van advocaat J. BOUCKAERT, die verschijnt voor de tussenkomende partijen;

Gehoord het eensluidend advies van adjunct-auditeur W. WEYMEERSCH, daartoe gemachtigd bij beslissing van de auditeur-generaal van 4 november 1998;

Gelet op de artikelen 17 en 18 en titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE) met een verzoekschrift van 2 november 1998 vraagt om in het administratief kort geding te mogen tussenkomen;

Overwegende dat de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België met een verzoekschrift van 2 november 1998 vraagt om in het administratief kort geding te mogen tussenkomen;

1. Over de juridische context.

1.1. Artikel 4 van het jachtdecreet van 24 juli 1991 bepaalt het volgende :

> "De Vlaamse Executieve bepaalt minstens vijfjaarlijks na advies van de Vlaamse Hoge Jachtraad, de Vlaamse Hoge Raad door Natuurbehoud en de in artikel 10 derde lid van het koninklijk besluit van 15 september 1924 tot inrichting van de officiële vertegenwoordiging van de landbouw zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 12 april 1977 bedoelde gewestelijke sectie van de Nationale Landbouwraad, voor het gehele of een gedeelte van het grondgebied van het Gewest, voor elke categorie, soort, type of geslacht van wild en voor elke jachtwijze de data van de opening van de sluiting van de jacht.
>
> De besluiten betreffende de opening en de sluiting van de jacht worden ten minste dertig dagen voor de op grond van het eerste lid bepaalde datum bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad".

1.2. Op grond van deze bepaling neemt de Vlaamse regering op 23 juni 1998 het thans bestreden besluit "betreffende de jacht in het Vlaamse Gewest voor de periode van 1 juli 1998 tot 30 juni 2003".

1.3. Met een op 31 augustus 1998 ter post aangetekende brief wordt namens de verzoekende partij de schorsing van de tenuitvoerlegging en de nietigverklaring gevorderd van bovenvermeld besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 1998;

2. Over de ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing.

Overwegende dat de tussenkomende partijen de ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing betwisten; dat er over de door hen opgeworpen exceptie slechts uitspraak moet worden gedaan indien zou blijken dat aan de cumulatieve voorwaarden van artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten is voldaan, hetgeen te dezen niet het geval is;

3. Over de gegrondheid van de vordering tot schorsing.

Overwegende dat krachtens artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State slechts tot schorsing van de tenuitvoerlegging kan worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de aangevochten akte of verordening kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden akte of verordening een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen;

3.1. Overwegende, wat de tweede door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten vereiste voorwaarde betreft, dat de verzoekende partij het moeilijk te herstellen ernstig nadeel dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit haar berokkent als volgt omschrijft :

> "V. Ernstig, persoonlijk, niet of moeilijk te herstellen nadeel/risico tot ondergaan van nadeel door de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit.
> Feiten die dit aantonen.
> 1. Ingeval het bestreden besluit onmiddellijk tenuitvoergelegd wordt gedurende de bestreken periode van 5 jaar, nl. 1 juli 1998 tot 30 juni 2003, zal er zeer aanzienlijke natuurschade veroorzaakt worden. Dit door de verschillende vormen van jacht, bestrijding, handel enz. rechtstreeks veroorzaakt door de uitvoering van het besluit door de belanghebbenden.

Deze schade zal ingeval enkel een vordering tot vernietiging zou ingesteld worden, niet kunnen voorkomen worden.

Immers, een vordering en in voorkomend geval een arrest tot vernietiging kan niet met terugwerkende kracht de werkelijk geleden schade goedmaken. Bovendien kan een arrest over enkel een vordering tot vernietiging nog jaren uitblijven.
Hooguit zou een eis tot vergoeding van schade kunnen ingesteld worden. Dit geeft slechts een schijnherstel en dan nog staat verzoekende partij voor belangrijke procedurele problemen.

2. Dit terwijl met een vordering in kort geding op relatief korte termijn een uitspraak kan bekomen worden ingevolge de daartoe voorziene termijnen in de procedureregeling kort geding.

3. Zelfs indien een uitspraak in kort geding binnen bv. een half jaar of een jaar zou gebeuren, dan nog blijft een gunstig arrest zeer zinvol voor de periode die daarop volgt, gezien het bestreden besluit de periode tot 30 juni 2003 bestrijkt.

4. Welke die concrete nadelen zijn.
Deze bevinden zich samengevat op het vlak van de ingrijpende verstoring van het natuurlijk evenwicht, de verstoring van de broedperiodes van diverse vogelsoorten en andere fauna-elementen, het verlies van de geschoten of verwonde dieren als schakels in het ecosysteem (bv. ook de vos, de houtduif, ..), de verstoring van de biotopen voor zonsopgang en na zonsondergang om zgz. schadelijk wild te bestrijden, de schade daardoor aan andere vogel- en diersoorten, de vermindering van kansen dat andere dieren in een anders geschikt biotoop gaan broeden (zie bv. stuk 69a), de nadelige gevolgen voor de educatieve en esthetische waarde van fauna en in bijzonder de avifauna, de sociale en recreatieve mindere belevingswaarde uitgaande van de natuur, ingevolge de activiteiten van de vereniging dit zowel binnen als buiten haar patrimonium (zie bv. stukken 13 en 16), de negatieve effecten van de jachtpartijen ten aanzien van de avifauna in de gebieden rondom de reservaten in eigendom van de vereniging, zoals de Cramp (Hamme-Moerzeke) en de Rietbeemd te Geraardsbergen, wreedheid teweeggebracht tegenover diersoorten, jacht op natuurlijke predatoren en prooidieren, zoals vos, houtduif, de verstoring van de rust en stilte in tal van gebieden, ook natuurgebieden, ook op zon- en feestdagen, zelfs in natuurreservaten, openbare bosgebieden enz.

5. Verzoekster vindt dat wanneer een vereniging opgericht wordt om bepaalde doelstellingen van niet-materiële en commerciële aard (zie art. 1 van de VZW-wet) te verwezenlijken, met wettelijke toelating (zie de wet van 27 juni 1921 en de publicatievereisten), zij uit deze doelstellingen een rechtmatig belang kan putten. Het ernstig en (rechts)persoonlijk

nadeel is dan ook een versterkte vorm van belang, dat ontstaat door een conflict tussen bepaalde (dreigende) feitelijke situaties enerzijds en bepaalde (rechtmatige) doelstellingen of vermogenselementen anderzijds.

6. Oorzakelijk verband.

Er is een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen de uitvoering van het jachtbesluit en de diverse feitelijke nadelen.

Tevergeefs zou gesteld worden dat de schade berokkend wordt door het Jachtdecreet en niet door het Jachtopeningsbesluit.

Immers, hoewel er een Jachtdecreet is van 24 juli 1991, kan zonder een uitvoeringsbesluit de jacht niet plaatsvinden : zie immers art. 4 van het Jachtdecreet.

Dat er ook nog andere voorwaarden moeten vervuld worden, bv. het beschikken over een jachtverlof, eventueel beëdigd zijn als wachter, enz. neemt niet weg dat in ieder geval (ook) voormeld besluit vereist is om op de betrokken dieren te mogen schieten.

Er is dus een noodzakelijk oorzakelijk verband dat niet doorbroken wordt door andere normatieve bepalingen.

Zonder dit besluit kan er helemaal geen wild bejaagd of bestreden worden.

5. Verstrekkende lawaaihinder/rustverstoring voor (avi)fauna en mensen.

Het uitvoeringsbesluit leidt direct tot de jacht als zodanig.

Jacht met het geweer leidt tot zware rustverstoring in de gebieden waar zij plaatsvindt.

Een schot met hagel of kogel geeft zeker 70 à 90dB aan de bron en is ver hoorbaar, zeker in weidelijke en waterrijke gebieden. Het Instituut voor Natuurbehoud vroeg dan ook om een bufferzone van 150 à 200 m. rond natuurreservaten (stuk 56c).

De verwerende partij maakte geen gebruik van haar bevoegdheid om op grond van hoofdstuk 6 van het Vlarem II- en art. 1 Wet 18 juli 1973 inz. geluidshinder de stiltebehoevende gebieden beter te beschermen. Dit is ook grievend.

De jacht mag op alle dagen van het jaar plaatsvinden, zelfs op de officiële dag van de wapenstilstand, op de feest- en zondagen, enz.

Ook de Vlaamse Hoge Jachtraad wees op het probleem van de jacht op zon- en feestdagen (stuk 85).

De jacht wordt niet verboden in parkgebieden, (openbare) bosgebieden en natuurgebieden. Enkel zijn er een aantal uitzonderingen voorzien voor de jacht op waterwild in bepaalde gebieden omschreven in art. 12 par. 5, waaronder de vogelrichtlijngebieden, de Maten, de Mechelse heide, enz.

In een brief van 26 aug. ’98 liet de woudmeester weten dat in Oost-Vlaanderen alleen reeds 2/3de van het grondgebied bejaagd wordt, dus naar schatting

200.000 ha en dit voor een 1090-tal jachtrechthouders.
Volgens de ruimteboekhouding verschenen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zijn er volgens de huidige gewestplannen 806.000 ha landbouwgrond, 43.000 ha bosgebied, 112.000 ha natuurreservaat en natuurgebied, 34.000 ha overig groen.
In 1997-'98 werden 12.757 jachtverloven afgeleverd.
Volgens het hoofdbestuur Bos en Groen zijn min. 700.000 ha officiëel als jachtgebied beschreven (in feite wellicht ong. 1 miljoen van de 1.352.000 ha in Vlaanderen).
Gesteld dat er slechts 40 schoten gemiddeld per jager worden gelost, geeft dit min. 510.000 schoten per jachtseizoen of dus meer dan 2.500.000 schoten gezien over de komende vijf jaar.
Hier is bijgevolg sprake van één van de meest storende geluidsproblemen t.a.v. natuur en de passieve recreatie en educatie.
Dit heeft feitelijk ook voor gevolg dat de richtwaarde van 40 dB voor natuurgebieden en andere groengebieden dikwijls niet gehaald wordt. Evenwel is de jacht een 'niet-ingedeelde inrichting'. Zie wel de mogelijkheid via art. 1 Wet 18 juli 1973, i.c. niet aangewend (stuk 77b).
Deze geluidsschade zal zich feitelijk ook terug voor 5 jaar rondom bv. de bossen en waterrijke gebieden voordoen waar de verzoekende partij en haar leden wandelingen inricht (zie bv. art. 14 par. 3, 1°, art. 15 par. 1, tweede lid, art. 16 par. 3,...).
Ook de periodes waarin verzoekende partij, de fauna, enz. het lawaai te verduren heeft, is zeer uitgestrekt : gans het jaar door wat de jacht op het wilde konijn betreft voor zover in bossen, duinen, grienden, enz. (art. 14 par. 3, 1°), idem wat de bestrijding van de vos en de houtduif betreft (art. 16 par. 3 en par. 4), zeker ook in de broed- en nazorgperiodes (gemiddeld april tot eind juli) voor wat de eigenlijke jacht betreft : bv. op reebokken van 1 juli tot en met 15 september, 15 mei tot 15 september al naargelang (zie art. 4 par. 1, 1°); bv. op de wilde eend van 10 juli tot en met 31 augustus (art. 13 par. 1).
Zeer nefast is ook de loerjacht bij schemering, d.w.z. voor zonsopgang en na zonsondergang, periodes die voor tal van andere dieren zo belangrijk zijn (bv. reigerachtigen zoals de bijna verdwenen roerdomp, woudaapje, ... ralachtigen zoals waterral, porseleinhoen, ... jagende roofvogels, enz. in moerasgebieden bij jacht op wilde eenden -- art. 13 par. 1, tweede lid;).;
Het gaat hier om hoge piekgeluiden die mens en dier stresseren, minstens verontrusten, wat voor niets goed is. In de winterperiodes dragen de schoten ook veel verder, door het vallen van de blaren.

6. Vergiftiging van bodem en water door lood of andere zware metalen.
Daarbij komt de vervuiling van bodem en grondwater door het gebruik van loodhagel, dat immers enkel verboden wordt in bepaalde gebieden dan nog voor de jacht op waterwild (art. 20 par. 3).
Lood is een metaal dat min of meer aanwezig blijft in de bodem en water, dat in kleinere deeltjes kan ontbinden door inwerking van water, zuren, enz. en dat aldus zelfs kan opgenomen worden door water- en bodemdieren, het wortelgestel van hogere plantesoorten en bomen. Zo komt het terecht in het water en in het voedsel van de wilde diersoorten die verzoekende partij wenst te beschermen, zoals grasetende eenden, zwanen en ganzen (bv. smienten, grauwe gans, krakeend, wilde zwaan, ..), waterplanten- en diertjesetende soorten zoals waterhoen, slobeend, kuifeend, meerkoeten, wilde eend, bergeend, wintertaling, enz. Bloedvergiftiging maakt de vogels zwakker, verzwakt het voortplantingsvermogen, veroorzaakt genetische afwijkingen enz.
Verzoekster bezorgde in januari ’98 dan ook een brief aan de minister over alternatieve metalen, veel minder schadelijk (tin, bismut, ...). Zie stuk 18.
7. De jacht en bestrijding van houtduiven, vos, wilde eend, wild konijn, grauwe gans, ...
In het Besluit zijn er ook tal van bepalingen in verband met de bestrijding van/jacht op zogenaamde schadelijke wildsoorten, zoals de houtduif, de wilde eend, het wild konijn, grauwe gans, de vos, ...
Art. 14 en 15 van het bestreden besluit staan bv. de jacht op de houtduif toe van 1 oktober tot en met 28 februari en de bestrijding van 1 juli ’98 tot en met 30 september ’98, van 15 april tot en met 30 september in de jaren 1999-2002 en van 15 april 2003 tot en met 30 juni 2003. Op het wild konijn gans het jaar door (art. 14 par. 3 en art. 16 par. 2 met fretten).
Op de wilde eend van 10 juli tot en met 31 augustus (art. 13 par. 1). Ook de vos kan gans het jaar door bestreden worden (art. 16).
Dit betekent dat ook in de belangrijkste broedmaanden, van april tot juni er een aanzienlijke verstoring van broed- en jachtgebieden van de bedoelde soorten, maar ook van tal van andere dieren, dreigt plaats te vinden.
Immers, eender om welke reden een jachtschot gaat, het verstoringseffect is er altijd, zelfs met de beste bedoelingen.
Geluidsdemping is nergens voorzien.
Hinder die zich uiteraard ook laat voelen in de reservaten waar verzoekster werkzaam is (De Cramp; De Rietbeemd, Zammelsbroek te Geel, enz.).
Houtduiven bv. broeden zeker nog tussen april en augustus. Houtduiven zijn bijzondere vogels : wanneer de jongen nog moeten grootgebracht worden, zit het

wijfje vaak reeds op een ander legsel te broeden. Wordt dus één broedende/opkwekende oudervogel afgeschoten, dan gaat ofwel een legsel ofwel een nest jongen verloren. In het arrest van 22 juni ’98 werd hier ook op gewezen (stuk 75).
Bij het schieten op houtduiven tijdens het broedseizoen worden tal van andere vogels ernstig verstoord, bv. bos- en parkzangvogels zoals tuinfluiters, zomertortel, spechten, veldleeuweriken, grote lijsters, roofvogels zoals torenvalk, steenuil, bosuil..., weidevogels zoals kieviten, wulpen, scholeksters, ... die uiteraard verschrikt worden en in een aantal gevallen hun nest of jongen achterlaten. Ook mengen zich vaak de schaarsere holenduiven tussen de houtduiven waardoor uiteraard ook aan deze beschermde vogelsoort schade wordt berokkend.
Ook bij het zgn. bestrijden of bejagen van het wild konijn het ganse jaar door wordt er enorme natuurschade veroorzaakt, door lawaaihinder, betreding en vertrappeling van biologisch interessante vegetaties (bramen, brembossen, wiedauwen, enz.), van (laag bij de)grondbroedende vogelsoorten door jagers en honden, ...
Bij de bestrijding van de vos worden ook veelal gebieden met een goede ecologische infrastructuur doorzocht, waarbij uiteraard ook tal van neveneffecten zijn door lawaai, biotoopverstoring allerhande,... De vos komt vooral voor in park- en bosachtige gebieden met een afwisselende landbouw. Daar komen bv. ook houtsnippen, patrijzen, kwartels, torenvalk, boomvalk e.d. voor.
Deze soorten worden gemakkelijk van hun nesten verjaagd door het afschieten van andere dieren.
Zo ook het vergunde bejagen van grauwe ganzen in Oost- en West-Vlaanderen, dit zelfs in de Vogelrichtlijngebieden, dit van 15 augustus tot 30 september (art. 12 par. 1, 4° en par. 6). Deze dieren komen vnl. in landbouwgebieden voor. Tal van andere pleisterende/jagende vogels, zoals kieviten, patrijzen, enz. worden verjaagd.
Idem bv. het vergunde vroegtijdig bejagen van de wilde eend, o.g.v. art. 12 par. 1, 1° vanaf 15 augustus, dit voor de 15 de september enkel langs waterlopen, moerassen en waterplassen (art. 12 par. 2).
Tal van steltlopers, reigerachtigen, ... komen in die periode ook daar voor : oeverlopers, bosruiter, jonge blauwe reigers, op sommige plaatsen nog de roerdomp (vnl. de Kempen), de aalscholvers, de doortrekkende visarend, de boomvalk, zwermen boerenzwaluwen, enz.
In de Kempen zou de visarend terug broedvogel kunnen worden. Door de vroegtijdige jacht precies in de periode dat de visarend uit noordelijker landen doortrekt (augustus-september) en potentiëel toekomend broedgebied verkent, is de jacht reeds geopend op de wilde eend.

Zie het artikel in bundel van Jan Gabriëls e.a.
De jacht op de wilde eend zal zelfs vanaf 10 juli kunnen gebeuren indien deze vogel schadelijk zou zijn (art. 13 par. 1) enz.
Het Wilde zwijn waarvan slechts een kleine populatie voorkomt in de Voerstreek, kan bejaagd worden vanaf 1 juli tot 31 januari (art. 7).
Verzoekster vindt dus de jacht/bestrijding van begin april tot eind juli zeer grievend voor haarzelf, haar leden, de fauna, bijzonder de avifauna. Dit ingevolge lawaaihinder, nest- en broedverstoringen enz.

8. Wreedheid tegenover dieren.

Het jagen en bestrijden leidt tot talrijke verwondingen.
Konijnen worden meestal met hagel bestreden. Verwonde dieren zoeken nog een onderkomen in holen, struiken, enz. waar zij uiteindelijk aan hun verwondingen sterven.
Afgeschoten houtduiven, wilde eenden, vossen, tijdens de voortplantingsperiode betekent ook dat de jongen van honger en kou omkomen.
In het besluit is geen enkele verplichting voorzien om aangeschoten wild op te sporen.
Hooguit is er een bepaling ivm het volgen van het zweetspoor van hertachtigen.

9. Schade aan de reservaten en omgeving.

Doordat het besluit opnieuw voor 5 jaren de jacht en de bestrijding van wildsoorten toestaat, zal in de omgeving van de reservaten die verzoekster bezit, terug een aanzienlijke jachtdruk ontstaan, op zowel kleinwild, waterwild als overig wild.
De uitzonderingsbepalingen in art. 12 brengen geen afdoende beveiliging voor de reservaten. De door het Instituut voor Natuurbehoud voorgestelde bufferzone rond reservaten werd niet weerhouden (stuk 56c). Er is dus sprake van ernstige lawaaihinder, de daardoor ontstane stress bij diersoorten, de hinder bij de mensen die deze reservaten met toelating van de verzoekende partij beheren en bezoeken, enz.
Dat er uiteraard ook nog veel andere bronnen van verstoring zijn, is juist, maar i.c. niet relevant.
Zie bv. de omgeving van de reservaten ’De Cramp’ te Hamme-Moerzeke, waar de vereniging meer dan 6 ha schorren en laagland heeft. De conservator van dit gebied is de heer Marcel De Vriendt. In dit gebied worden beheerswerken door de vereniging uitgevoerd met het oog op onder meer het terugdringen van de wilgenopslag en ruigtevegetatie teneinde meer rietgebonden flora en fauna aan te trekken. Zo komen er vogels zoals wilde eend, kleine karekiet, bosrietzanger, blauwborst en rietgors voor als broedvogels voor. In de winter komen talrijke eendensoorten voor zoals bergeenden en wintertaling.
Dichtbij de Cramp ligt het veer naar Baasrode, verderop het veer naar Sint-Amands.

Hierdoor heeft de Cramp een natuurwetenschappelijk en een sociaal -educatief belang, in bijzonder maar niet enkel voor de vereniging en haar leden.
De jacht rondom de Cramp wordt niet verboden door het besluit. Daar liggen twee jachtgebieden rond, waarvan de jachtrechthouders zijn de heer Willy Van Laere en de heer Benny Van Haver.
Door de jacht rondom de Cramp zullen telkenjare opnieuw de pleisterende/doortrekkende eenden zoals wilde eend, wintertaling, bergeend,.. alsook talrijke meerkoeten, waterhoenen en zeldzamere soorten zoals roerdomp, slobeend, kwak, woudaapje, bruine kiekendief ... verjaagd worden door het geluid van de knallende jagers.
Ook de uitwisselingsmogelijkheden tussen populaties van soorten in het reservaat en deze erbuiten, verminderen telkens door deze negatieve omgevingsfactoren.
Zo ook bv. rond de Rietbeemd -Sezanders te Geraardsbergen/Lessines. Hier is bv. nog een strafklacht in onderzoek wegens onwettig bejagen van de vos. Zie o.a. de verklaring van de conservator Merlevede van mei 1994 (bundel).
Nabij de Rietbeemd is er een belangrijke werking van de vereniging : er is een hoeve gerestaureerd waar de leden en andere belangstellenden samenkomen voor excursies in het reservaat : o.a. de vlinderweide geniet veel belangstelling.
Zelfs de gewone jacht in de omgeving blijft feitelijk zeer storend.
Verzoekster weet ook dat zelfs met de terugdringing van de jacht er nog tal van andere problemen resten met nadelige gevolgen voor de vogelstand, bv. steeds meer bebouwing, wegenaanleg, intensivering van de landbouw, verdroging, bestrijdingsmiddelen, enz.
Voormelde toont wel een ernstige genotsderving en schade aan m.b.t. het persoonlijk patrimonium en dat achteraf in natura niet te herstellen is.

10. Uitzetten van fazanten (art. 9 en 10).

Deze activiteit leidt tot ernstige verstoring van de natuurlijke gang van zaken.
Zo worden andere inheemse hoendersoorten verdrongen, bv. de patrijs en hier en daar nog de kwartel. De kwartelkoning en de korhoen zijn reeds bijna uitgeroeid.
In een studie van P.G.A. ten Den ’Achtergronden en oorzaken van de recente aantalsontwikkeling van de fazant in Nederland’ (1989) wordt onder meer gesteld : ’Reichholf stelt dat de fazant door middel van concurrentie een mogelijk belangrijke rol heeft gespeeld in de sterke teruggang van het korhoen in centraal Europa gedurende deze eeuw. Aanleiding tot deze stelling vormde de gelijktijdige enorme uitbreiding van het fazantenbestand in dit gebied, terwijl in gebieden waar de fazant nog steeds weinig of niet voorkomt, zoals in Finland, Scandinavië, en

de alpine zone van de Alpen en de Karpaten, de korhoenderstand redelijk stabiel is gebleven'. Zie stuk 38.
In Vlaanderen staat de korhoen intussen op de lijst van de soorten die gaat verdwijnen (laatste bastion in de militaire domeinen van de Kempen). Zie stukken 53a en 53b.
Ook voor de kwartelkoning, een broedvogel van vochtige hooilanden, waar ook de fazant voorkomt, is sterk bedreigd (rode lijst). De concurrentie qua territoriuminname, voedsel, enz. door de nog dichte bezetting aan 1 fazant per ha, is zeker nadelig.
Het gaat bovendien om gekweekte fazanten die ziekten kunnen overbrengen.
Fazanten zijn alleseters : ook grondbroedende vogels, zeker hun nesten zijn bedreigd, bv. van de veldleeuwerik, de tjif-tjaf, de kievit, enz. Fazanten eten de eieren en de jonge vogeltjes.
Dit wordt ook in kwekerijen vastgesteld, tegenover soortgenoten. Fazanten zijn boskippen die voortdurend scharrelen, pikken, enz.
Ook reptielen, amfibieën enz. worden opgegeten.
Zie bv. de brief van 13 januari '97 van de heer drs. Anton Stumpel van het Nederlands Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek : 'Bij een ontmoeting zal een 'fazant een reptiel niet ongemoeid laten en tenminste verwonden door het aan te pikken'.
... 'Een minder direct, maar niet minder belangrijk effect is te verwachten van het ongeschikt maken van het leefgebied van reptielen en amfibieën. Doordat fazanten de bodem kaalkrabben wordt de begroeiing vernield, die reptielen en amfibieën nodig hebben voor hun warmte- en vochthuishouding,...'
'Het feit dat er signalen zijn dat fazanten bedreigend zouden kunnen zijn voor deze kwetsbare diergroepen rechtvaardigt naar mijn mening het uitzetten van fazanten ongewenst te verklaren'. Zie stuk 31.
Amfibieën en reptielen, in Vlaanderen zijn dit onder meer de zandhagedis, de levendbarende hagedis, de hazelworm, gladde slang, bruine kikker, rugstreeppad, enz. zijn overwegend bedreigde soorten. De eieren en de volwassen dieren die de fazant onderweg ontmoet, worden verorberd.
Zie o.a. de stukken 39 tot 42.
Ook de schade aan de bodeminsectenfauna kan niet ontkend worden aangezien de bodeminsecten de hoofdmoot van het dierlijk voedsel uitmaken. Wat ook begrijpelijk is voor een in hoofdzaak scharrelende en vrij grote vogel, dat slecht vliegt.
Zandkevers, poppen van deels door het K.B. 22 sept. '80 beschermde dagvlinders, nachtvlinders, mestkevers, sprinkhanen, mieren, slakken, beschermde rode bosmieren, enz. zijn belangrijk voedsel. In Vlaanderen zijn 34 van de 87 dagvlindersoorten reeds uitgestorven, 43 % van de resterende soorten is bedreigd, 201 van de 352 soorten zandloopkevers zijn

bedreigd (dit is 57 % van de inheemse loopkever-fauna), enz.
Door 1 fazant per ha toe te laten in een veelal reeds verschraald landschap zullen de interessante over-hoekjes, ruigten, bermen, houtkanten enz. steeds verder aftakelen door deze verkapte vorm van klein-veeteelt. Zie o.a. stuk 80 *, stukken 29, 43 en 44.

11. De verzoekende partij heeft statutair ook mandaat gekregen van haar leden.
Dit betekent dat zij eveneens ertoe gerechtigd is de schade berokkend aan de leden dit uiteraard in verband met de verenigingsdoelen in te roepen. Het is evident dat de schade die de meer dan 6000 leden lijden door ondergaan van lawaaihinder, verarming en manipulering van de natuur door bestrijding en jacht op vogelsoorten, uitzetten van pluimvee, jacht op natuurlijke regulatoren (zoals de vos bv.) een ernstige menselijke schade is : genotsderving, psychische schade, verlies van rust vaak ook nabij de woonomgeving, enz.
Het statutair mandaat levert een bijkomende ernstige schade op, die door statutaire integratie persoonlijk mag genoemd worden.

12. De jacht op smienten (art. 12 par. 1, 3˚), patrijzen (art. 9), grauwe ganzen in Oost- en West-Vlaanderen (art. 12 par. 1, 4˚, is jacht op relatief schaarse vogelsoorten.
De patrijs staat in Nederland reeds op de rode lijst. In Vlaanderen is de populatie ook reeds fel verminderd vnl. dan door landbouwgebruiken, ongelukkig bermbeheer, enz.
De smient is een loutere trekvogel die graag voorkomt op ondergelopen land en door o.a. zijn groepsgedrag, typische roep en kleuren een mooie meerwaarde is in het landschap van lage gebieden. De jacht op die soort doet meteen alle andere watervogels de lucht in gaan (bv. wintertalingen, pijlstaarten, kuifeenden, krakeenden, ...).
De grauwe gans komt enkel relatief talrijk voor rond de Zwinstreek en het krekengebied (enkele honderden koppels volgens studie A. Anselin en K. Devos). Zie stuk 84.
De jacht op die soort in Oost- en West-Vlaanderen, dit zelfs in de zomerperiode (15 augustus tot 15 september) en dit in alle gebieden bedoeld in art. 12 par. 5 is totaal niet verantwoord en een echte bedreiging voor deze inheemse ganzensoort en de biotopen waar zij voorkomt.

13. Alle vormen van nadeel zijn moeilijk of niet te herstellen.
Geschoten dieren herleven niet.
Idem broedsels en jongen van bestrijdbare wildsoorten (houtduif, wilde eend, vos, ...) wanneer de ouder-vogels -of dieren afgeschoten worden.
Ondergane lawaaihinder is niet retroactief en in natura herstelbaar.

Schade door uitzetten van fazanten, afschieten van vossen, grauwe ganzen, patrijzen, enz. is hooguit gedeeltelijk en op relatief lange termijn herstelbaar, bv. na 10 of 20 jaar of langer tegen dat een relatief natuurlijk evenwicht terugkomt.
Bodemvervuiling door loodkorrels is onherstelbaar, omdat deze afvalstoffen decennia lang in de bodem blijven en niet kunnen opgespoord worden.
Schade bij het uitoefenen van activiteiten in de reservaten, bv. wandelingen, aanplantingen, enz. is nadien ook niet meer in natura goed te maken. Een financiële vergoeding is geen eigenlijk herstel en dan nog zijn er problemen met bewijs, enz.
Voor de komende periode van 5 jaar is er dus sprake van een moeilijk of niet te herstellen, persoonlijk en ernstig nadeel of risico daartoe, rechtstreeks in oorzakelijk verband met het Jachtbesluit van 23 juni ’98.
Deze voorwaarde van het kort geding is m.i. zeker vervuld";

3.2. Overwegende dat in de nota de verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partij haar nadeel op een uitvoerige doch zeer vage wijze omschrijft, dat het nadeel dat zij uiteenzet zo algemeen is, dat dit beweerde nadeel voortvloeit uit de jacht zelf en niet zozeer uit het bestreden besluit; dat zij terzake erop wijst dat de jacht, op onrechtstreekse wijze wordt toegelaten op het grondgebied van het Vlaams Gewest en dat de daaraan verbonden nadelen niet ernstig zijn en bovendien door de decreetgever aanvaardbaar werden geacht; dat zij tenslotte er nog op wijst dat de verzoekende partij het belang verwart met het voorhanden zijn van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel;

3.3. Overwegende dat ook de tussenkomende partijen in hun verzoekschrift tot tussenkomst vooreerst stellen dat "ondanks de vloed aan details, (...) verzoekster niet uiteen(zet) waarom het nadeel, zo dit al ernstig zou zijn, quod non, moeilijk te herstellen zou zijn"; dat zij bovendien van oordeel zijn dat het nadeel niet voortvloeit uit het bestreden besluit, doch enkel uit het jachtdecreet hetwelk de jacht nu eenmaal toestaat; dat zij stellen dat het aangevoerde nadeel vaak

geen verband houdt met de aangevoerde middelen; dat zij in dat verband wijzen op het derde, het zesde en het zevende middel; dat het aangevoerde nadeel in verband met het uitzetten van fazanten door de tussenkomende partijen wordt afgedaan als niet persoonlijk (geen significante activiteiten met betrekking tot amfibieën, reptielen en flora) en hypothetisch; dat zij ook het beweerde nadeel in verband met de bodemverontreiniging niet het gevolg achten van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing;

3.4. Overwegende dat vooreerst moet worden opgemerkt dat het nadeel dat volgens de verzoekende partij voortvloeit uit de tijd die de annulatieprocedure in beslag neemt, een nadeel is dat niet rechtstreeks voortvloeit uit de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing; dat voor het overige de door de verzoekende partij aangevoerde nadelen geenszins persoonlijk en evenmin ernstig zijn; dat in het algemeen kan worden gesteld dat de verzoekende partij enkel kritiek levert op de jacht als zodanig, doch nalaat met concrete gegevens aan te tonen waaruit het moeilijk te herstellen ernstig nadeel bestaat ingevolge de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit of, meer in het bijzonder, van de door haar bestreden bepalingen van het jachtopeningsbesluit; dat deze vaststellingen volstaan om te besluiten dat niet voldaan is aan de tweede van de cumulatieve voorwaarden vereist door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten zodat de vordering tot schorsing dient te worden verworpen,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De verzoeken tot tussenkomst van de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE) en van de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België in het administratief kort geding worden ingewilligd.

Artikel 2.

De vordering tot schorsing wordt verworpen.

Artikel 3.

De uitspraak over de bijdrage in de betaling van de kosten wordt uitgesteld.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op negentien april 1900 negenennegentig, door :

de H. A. BEIRLAEN, wnd. voorzitter, staatsraad,
Mevr. V. WAUTERS, griffier.

De griffier, **De voorzitter,**

V. WAUTERS. **A. BEIRLAEN.**